

УДК 32+316.48

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.61.26>

ЛІБЕРТАРІАНСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ: АРГЕНТИНА МІЖ ДЕСУВЕРЕНІЗАЦІЄЮ ТА ЕКОНОМІЧНИМ ПРОРИВОМ

Олег Барабаш

*Харківський національний університет повітряних сил імені Івана Кожедуба,
кафедра психології та педагогіки,
вул. Полтавський шлях, 123, 61123, м. Харків, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8479-8926*

У статті здійснено спробу розглянути й проаналізувати політико-економічну ситуацію в Республіці Аргентина з особливим акцентом на траєкторії трансформацій державного управління та змін інституційно-правового дизайну країни. Особливу увагу приділено зрушенням у налаштуваннях системного характеру щодо функціонування економіки в контексті реалізації проголошеної паном Президентом Хав'єром Мілеєм реформи в напрямі лібертаріанської ідеології. Розглянуто труднощі реалізації програми перетворень Аргентини, унаслідок якої зросли загальні показники здорожчання рівня життя, і на цьому фоні проглядається певна соціальна напруга серед населення країни, у якого стійкими залишаються окремі інститути солідарності та колективної взаємодії, пов'язаної з традиціями гіпертрофованого в останні десятиліття історії Аргентини соціального захисту, що набув серед бюрократичної еліти неефективних і корумпованих форм з елементами надмірної державної зарегульованості правил ведення бізнесу. Відзначаються перші позитивні результати реформ, що вже призвели до суттєвих значень оздоровлення фінансової ситуації в країні, подолання гіперінфляції та дефіциту держбюджету. Підкреслюється яскравість політичної постаті лідера – пана Мілея, його харизматична унікальність, а також певна схожість стилю комунікації з електоратом на пана Президента США Дональда Трампа. Акцентовано розглянуто роль і трансформації символіки сучасного героїзму в тематиці виступів пана Мілея (капіталісти-підприємці, здобувачі додаткової вартості) на фоні поширення у світових та аргентинських масмедіа тематики шкідливості соціальних «паразитів». Наголошено, що особливі стосунки, що розбудовує Президент Аргентинської Республіки з лідером США, вкладаються в новий стратегічний вектор взаємодії Аргентини зі світом, а економіко-політичні новації пана Мілея, на нашу думку, націлені на максимально ефективне входження країни до контурів «нової американської ойкумени» економічної доцільності й світ-системи як важливого й корисного для США складника. Робляться висновки, що залучення іноземних інвестицій в Аргентину, де створюють усі умови для швидкого заходу і спрощеної за правилами діяльності транснаціональних корпорацій щодо, насамперед, інфраструктури, логістики та здобичі літню, сланцевого газу та сланцевої нафти, інших природних копалин, може привести до загроз десуверенізації Республіки Аргентини зі створенням окремих територій-анклавів, які фактично вийдуть з-під юрисдикції держави. Лібертаріанська спрямованість пана Мілея на порушення держави як головної проблеми на шляху економічної санації країни, відкритість питання щодо необхідності існування армії Аргентини, її суверенної грошової одиниці та подальша ліквідація механізмів соціального захисту населення можуть викликати різні сценарії розвитку з вірогідністю зміни курсу та соціальними вибухами. Висловлюється сподівання, що Республіка Аргентина подолає під проводом Президента Мілея всі труднощі трансформаційного періоду і, здійснивши економічний прорив, вийде на новий рівень добробуту населення – могутній союзник – США – значно зацікавлений у позитивному результаті діяльності пана Мілея, щоб пілотний проєкт реалізації нового світобачення Адміністрації пана Трампа набув показово позитивного «вітринного» характеру.

Ключові слова: Аргентина, лібертаріанство, нова символіка героїзму, Хав'єр Мілей та Елвіс Преслі, американська «ойкумена економічної доцільності», десуверенізація, Латинська Америка та Карибський Басейн.

Вступ. Швидкі та гіпермасштабні зміни сучасного світоустрою вже викликали зрушення інституційно-правового ландшафту на різних рівнях, поставили коло питань щодо нових викликів міждержавних стосунків, засобів реалізації політичних цілей, перспектив ідеології і етики, колективних солідарностей та особистісних інтересів, економічної доцільності й функціональної спроможності усталених інститутів як національного, так і міжнародного гатунку забезпечення правопорядку, праворозуміння в контексті бачення справедливості, багатовимірних контурів майбутності, пошуку координат відносно перетворення дійсності, меж сучасної суб'єктності національної держави та орієнтирів налаштувань політико-правових систем, запитів щодо універсалізму підвалин взаємодії тощо. На думку окремих дослідників, що тривалий час аналізують сукупність процесів у країнах регіону Латинська Америка та Карибський Басейн (далі – ЛАКБ) – саме там можна віднайти показові індикатори сутнісних змін, вектори й змістовні контури перспективи (від експериментаторського відпрацювання нових підходів і тенденцій конституційно-політичного характеру, технологій лідерства, емоціоналізації впливів та корегування ідеологічних прихильностей мас до реалізації контурів бачень геополітичних конструктів, розбудови нових динамічних балансів інтересів). А як стверджують науковці регіону, уже серед країн ЛАКБ слід завжди особливо уважно споглядати за змінами в Аргентинській Республіці (*República Argentina*), де визрівають, формуються, стверджуються та оформлюються змістовні тренди соціальних перетворень, зрушень у площині державного будівництва, налаштувань системного характеру, що визначають надалі сутність багатьох процесів, ідеологічних трансформацій, вектори реконструювання дійсності. Не тільки в країнах регіону а, у перспективі, і в багатьох інших.

Аргентина – велика, прекрасна, природно багата, різноманітна здобутками культурного, наукового характеру країна зі сталими високими стандартами освіти більшості свого привітного, працюючого, доброзичливого населення, яке пишається своєю видатною історією, країною, її самобутністю, належністю за самоідентифікаційним віднесенням до цивілізаційної карти Європи (тривалий час на всіх рівнях – від законодавства до різних практик – у країні сприяють притоку емігрантів саме з Європи – ст. 25 Конституції Аргентинської Республіки встановлює, що федеральний уряд буде сприяти європейській інтеграції..., *Artículo 25. El Gobierno federal fomentará la inmigración europea; y no podrá restringir, limitar ni gravar con impuesto alguno la entrada en el territorio argentino de los extranjeros que traigan por objeto labrar la tierra, mejorar las industrias, e introducir y enseñar las ciencias y las artes*) [1]. Аргентина відзначається традиційно низьким рівнем злочинності серед країн регіону (поряд з Уругваєм), унікальною життєвою евдемонічною настановою, традиціями колективної взаємодії, інститутами горизонтальної мережевої солідарності. Хто був в Аргентині – повертаються з відчуттям стійкої зачарованості людьми, архітектурою, природою, колоритом ритмів життя тощо. Утім, як підкреслюють самі аргентинці, щоб зрозуміти й відчути Аргентину – треба бути її часткою або, щонайменше, прожити в ній кілька років. Ми такої нагоди не мали, але з огляду на безумовну важливість цієї країни в регіональному та світовому вимірах, не претендуючи на всеосяжність та остаточність спостережень і висновків, на підставі окремих факторів та змістовних ліній політичних, правових і соціальних процесів, наважимося окреслити кілька ліній тенденційності, що є, на нашу думку, показовими для стрімкої сипучої сучасності й проблематизує (щодо розгляду і аналізу) незвичайні ракурси політико-правових досліджень.

Об'єкт дослідження. Трансформації політико-правового та економічного гатунку в Республіці Аргентина в контексті змін геополітичного характеру впродовж останніх років на тлі суми заходів щодо переналаштування взаємовідносин зі світом регіонального і світового лідера – США.

Предмет дослідження: ключові заходи трансформацій лібертаріанського гатунку пана Президента Аргентинської Республіки Хав'єра Мілея, їх причини, змістовна спрямованість, загрози, вірогідність результатів.

Виклад основного матеріалу

Аргентина в останні десятиліття – історія питання. Аргентинська Республіка, перебуваючи ще на початку ХХ століття за кількісними показниками ВВП серед найбільш успішних країн світу, з огляду на наявність родючих земель та сприятливих кліматичних умов, зробила стратегічну ставку на розвиток сільського господарства, посідаючи значну нішу у світовому виробництві зернових культур, вина, м'яса. Сформована надалі залежність від високотехнологічних обладнань інших країн, що виходили з розрахунків на розвиток індустріального сектору виробництва і здобуття додаткової вартості на основі, зокрема, переробки аргентинської сировини та потреби імпортного устаткування в ключові галузі економіки, дисбаланси світових ринків не на користь виробників сільгосппродукції, зрештою поступово призвели до падіння всієї суми макроекономічних показників та рівня життя в країні. Аргентина пережила поляризовані за сутністю управлінських підходів та ідеологічних спрямувань варіації державних трансформацій – від популістського народовладдя і демократії соціалістичних векторів Президента Хуана Домінго Перона до держперевороту і жорсткої диктатури авторитарного політичного режиму військових 1976–1983 рр., що завершилася поваленням влади внаслідок боротьби аргентинців за свої права на тлі принизливої поразки країни у війні з Великою Британією за Фолклендські (Мальвінські острови). Аргентина, ідучи шляхом популярних (*porolo* – італ. люди, народ) в останній чверті ХХ століття розробок теоретиків солідаризму щодо виховання й реалізації на державному рівні солідарності (як уважалося – ключової ланки між наукою та мораллю) та взаємодії на цьому підґрунті всіх соціальних страт у розбудові суспільства загального добробуту, намагалася реалізувати через широкі соціальні проекти та програми всебічної підтримки населення. Зростала роль держави в перерозподільних механізмах ресурсів життя, збільшувалися податки на ведення бізнесу, створювалася система детальної регламентації зовнішньоекономічної діяльності, правил звітності транснаціональних корпорацій, установлювали межі безвідсоткового вивезення зароблених в Аргентині коштів, реалізовувався курс на націоналізацію підприємств, особливо зорієнтованих на здобич прибуткових природних копалин тощо. У світовий політичний дискурс на згадку про Президента Аргентини Хуана Домінго Перона та Нестора Карлоса Кіршнера Остоїча увійшли терміни «перонізм» та «кіршнерізм» як певні символи соціального марнотратства й нестримного в здійсненні неможливого популізму. Великі витрати держбюджету на фоні різноманітних проблем економіки, насамперед структурно-функціонального й управлінського характеру, високий ступінь зарегульованості державою правил ведення бізнесу, неефективний державний бюрократичний апарат та значна й дедалі більша кількість людей, які отримували соціальні виплати, звертаючись до муніципалітетів з відповідною заявою на соціальне забезпечення, що доволі легко оформлювалася в обмін на обіцянки підтримки системи під час виборів. В Аргентині великі й могутні профспілки, які за статтею 14 Конституції Аргентинської Республіки досить легко створити й зареєструвати [1] і які організовано виводять сотні тисяч громадян на акції протесту у випадках утиску соціальних прав, підвищення тарифів на комунальні послуги тощо. (Держава субсидувала наприклад, споживаний населенням газ і тривалий час він коштував в Аргентині у 25 разів менше, ніж у Бразилії.) Останні десятиріччя країна постійно перебувала в статистиці зростання дефіциту держбюджету, шукаючи рішення фінансових проблем у зовнішніх і внутрішніх запозиченнях. Коли ступінь заборгованості ставав критичним і невід'ємним, держава оголошу-

вала дефолт, неспроможність виконання своїх фінансових зобов'язань за кредитами. Така ситуація востаннє сталася в Республіці Аргентина у травні 2020 року, коли вона не змогла виплатити відсотки за своїми облігаціями в розмірі 503 млн дол. Цей дефолт чергувався дев'ятим в історії країни. Екстраординарна й унікальна саме за повторюваністю ситуація (оксуморон), мабуть, стала можливою завдяки тривалому геополітичному, фінансовому, інколи ідеологічному маневруванню керівництва держави – велика і дуже важлива в багатьох відношеннях країна була й залишається суттєвим складником загального світопорядку та майданчиком вирішення суперечностей між США, раніше СРСР, останнього часу Китаю (фінансові впливання якого в різних форматах стали значним фактором розвитку Аргентини). У 2023 році зовнішній борг Аргентини досяг 62,4 % ВВП, на фоні 31,1 % у попередньому – 2022 році. За рівнем річної інфляції у 2024 році Аргентина розмістилася на третьому місці у світі, слідом за Венесуелою – 282972,8 % та Зімбабве – 97,8 %. (Сума загального зовнішнього боргу країни станом на 31 березня 2025 року становила 278 млрд дол. і продовжує зростати) [3].

Спокійне, розмірене життя більшості населення, що перебувало на виплатах держави, стало неможливим. (В окремих джерелах інформації можна віднайти показники – 7 з 10 громадян Аргентини так або інакше отримували соціальні виплати від держави). Уже під час виборчих перегонів Президента США Республіканська партія та особисто пан Трамп як її кандидат у 47 Президенти Сполучених Штатів, стали демонструвати рішучість позиції не допустити подальшого поширення в країні інвестицій різного роду та позик КНР (інфраструктура, літєві копалини, здобування сланцевого газу за обсягом сховищ якого Аргентина на другому місці у світі після Китаю та на четвертому – за ємністю сховищ сланцевої нафти [4]), повертаючись до нового розуміння доктрини Президента Монро, що окреслювала Аргентину в колі безумовного впливу та безпосередніх інтересів США. Водночас керівництво американських Адміністрацій часів 45 і 47 Президента США Дональда Трампа дало зрозуміти, що нових незворотних фінансових впливань, що врятують знову економіку Аргентини, більше не буде.

На цьому важкому роздоріжжі щодо майбутності країни з'явився новий яскравий політик, талановитий економіст із серйозним академічним бекграундом, Президент-лібертаріанець Хав'єр Херардо Мілей.

Штучний інтелект DeepSeek на прохання порівняти образи Елвіса Преслі та Хав'єра Мілея видав таку сентенцію: «Елвіс та Хав'єр: генеалогія культурних архетипів», а згодом запропонував зрежисувати художній фільм на тему лібертаріанського безжального покарання всіх місць гріха (алюзія – творчість Роберта Родрігеса в кінематографії з його «Містом гріха»), де збираються різного роду «паразити» (ті, хто живе за рахунок держави – бюрократи, держслужбовці, отримувачі пільг, соціальних виплат, хто не здобуває додаткову вартість) особисто Президентом Мілеєм в рожевій або бірюзовій плащ-накидці з блискітками і з його знаменитою бензопилою в руках (сподіваємося, що, опановуючи цей інструмент політичного впливу, пан Президент Аргентини не керувався алюзією «Різанини в Техасі»). Довірити створювати цей шедевр новітнього гатунку пропонували, звичайно, Квентіну Тарантіно, а на головну роль планували запросити Ніколаса Кейджа, який наприкінці буде, як завжди, чуттєво ридати, коли, розмахуючи бензопилою, випадково відріже собі обидві ноги, але продовжить битися на лібертаріанському фронті – під оплески Дональда Трампа та критичні імперативи кінематографічної «іконографії» та краси досконалості неперевершеного стилю Грети Гервіг, Аліче Рорвахер, Квентіна Дюпье і Жака Одіара... Наприкінці III попросив згадати і його серед авторів цього несамовитого шедевру, а отримані кошти поділити...

Особистість. Політичне лідерство. Символіка героїзму. Хав'єр Мілей прийшов на посаду Президента Аргентини в дуже важкі для країни часи. За статистичними даними найбільш активно за його кандидатуру під час президентських виборів проголосувала молодь (за чинним законодавством Аргентини участь у виборах Президента Республіки Аргентина беруть із 16 років і участь у виборах є не тільки правом, а й обов'язком – у 2012 році ухвалено закон Ley de Ciudadanía Argentina № 26.774, що залучив до загальнонаціональних виборів молодь, починаючи із 16 років, і вікова категорія 16–29 років становила 9,5 млн учасників, або 26,5 % електорату). [3] Зважаючи на той факт, що пан Мілей тривалий час займався науково-дослідницькою роботою, викладав економіку у вищих навчальних закладах – молодіжне студентське середовище (перспектива країни) добре обізнане з рівнем викладання, знаннями, репутацією та особистісними рисами Хав'єра Мілея. Високий рівень очікувань змін на краще серед молодіжного сегменту частини населення Аргентини поєднався з антиелітними настроями представників бізнесового середовища, що втомилися від перепон з боку держави у веденні справ, бюрократизму державного апарату, труднощів регламентації підприємницької діяльності та корупційних схем посадовців. Зрештою, проголошення лібертаріанства як курсу подальшого розвитку країни саме в яскравій оболонці харизматичності постаті лідера, про якого завдяки його стилю комунікації та вмінню створити позитивну валентність мас, відкритості до образності стилю, емоційності й категоричності щодо подальшого внеможливлення зловживань владою – такий підхід представлення («явлення») очільника Аргентини зробив його персону відомою на весь світ і впізнаваною за низкою особливих прикмет, емоційних вражень, візуальних рядів. Президент Мілей у костюмі супергероя з бензопилою в руках, обрамлений бакенбардами Елвіса Преслі на рішучому інтелігентному обличчі з обіцянками демонтувати державу як головну проблему на шляху до вільного підприємництва, підірвати Центробанк (Banco Central de la República Argentina), що є інструментом девальвації і спекуляції, безжально розчистити затори на шляху тих, кого він проголосив головними героями сучасності – капіталістів, що рухають економіку і загалом країни вперед та вбити останній цвях у труну колективних практик соціального паразитизму часів «перонізму» і «кіршнерізму» (додатково підкреслив, що бажано, щоб у тій труні перебував і колишній Президент Республіки Аргентина пані Крістіна Кіршнер).

Лібертаріанство, яке проголошено як ідеологію змін Президента Мілея, базується на економічних теоріях, напрацьованих у межах Австрійської школи щодо теорії грошового оберту та теорії бізнес циклів, розроблених Карлом Менгером, Людвігом фон Мізесом, іншими науковцями, що намагалися довести користь для економіки мінімального втручання держави і позначили протилежний кейнсіанству з його впевненістю в необхідній корегувальній економіку роль держави фланг розвитку економічної думки. Послідовне лібертаріанство як цілісна ідеологія, що обстоює свободу індивіда як найвищу цінність на всіх рівнях, й у своєму спекулятивному вираженні досягає в ліберальних наративах рівня політико-правових інститутів і соціально організованих конструкцій, перетворюється, зрештою, в інструментарій руйнації їх правил і норм, на яких наполягає неолібералізм, що залишається в непростому єднанні з концептом демократії як базової настанови сучасного Заходу і який, як сукупність позицій, є досить різномірним та змістовно варіантним (особливо в сьогоденні [5], коли згадують про його відверту кризу). Однак неолібералізм базується і категорично стоїть на тому, що задля реалізації ідеї свободи індивіда потрібні інститути, які встановлює держави, щоб убезпечити одних громадян, що реалізують свою свободу, від небезпечних різновидів прояву свободи інших (зрештою, в тому чи іншому вигляді неолібералізм відштовхується від концептуального сприйняття людського середовища яке представлено ще в напрацюваннях Т. Гоббса як війни всіх проти всіх).

Можливо, з огляду, насамперед, на потреби економічного розвитку зубожілої країни, пан Президент Мілей дуже важко відповідає на питання щодо організації загалом колективної взаємодії людей та необхідності загальноприйнятих механізмів захисту проголошеної їм у ліберальному дусі Дж. Локка «святини» – приватної власності. Проблематика інституційно-правового дизайну соціального середовища й примусового характеру норм правопорядку оформлюються в нього в розпливчаті фрази щодо здатності суспільства до самоорганізації. (Однак (за що вже є вдячними громадяни Аргентини пану Президенту Мілею) він використав усі правоохоронні ресурси держави, щоб «залізною рукою» подолати злочинність у місті Росаріо й поставив завдання покращити ситуацію в країні щодо всіх криміногенних загроз.)

Послідовне лібертаріанство передбачає руйнацію будь-якої ідеології з потребою механізмів соціальної солідарності, будь-яких форм оформлених та підтриманих державою взаємодії громадян. Усе, що стоїть на шляху особистісного економічного інтересу, має бути скасовано й подолано в найближчому майбутньому Аргентини (дотепер значно скорочено працівників держапарату, розпущено міністерства – з 20 залишилося 8, – що вже принесло плоди щодо подолання дефіциту держбюджету й було схвалено населенням Аргентини). Від пана Мілея публічно «дісталось на горіхи» орієнтованим на колективістські практики і концепти взаємодії, такі віддалені за змістовними побудовами «соціалізм», «фемінізм», «гейська любов», «профспілки» тощо. Слід відзначити, що популярні в країнах регіону коливання настроїв виборців перебувають у межах певної ідеологічної амплітуди з характерною повторюваністю ритмів – від правої ідеології та обрання, відповідно, лідерів держав із середовища бізнесової еліти до лівого флангу з його стійкою соціалістичною мотивацією і перемог популярних діячів – прихильників ідей реалізації безпосереднього народовладдя і колективістських моделей демократії (колишній Президент Бразилії Болсонару, бізнесмен, що намагався навіть поведінкою наслідувати Дональда Трампа і закликав 7 січня 2023 року своїх послідовників вийти на демонстрації протесту проти лівої влади нинішнього пана Президента Луї – якому, власне, і програв вибори – та згодом взяти штурмом головні владно-державні будівлі столиці [6], Еквадор нещодавно вдруге переобрав Президентом пана Нобоа – представника родини з очільників транснаціональної корпорації, хоча опитування засвідчують, що майже половина населення країни сумує за колишнім Президентом, нині вигнанцем, паном Корреа з його лівим порядком денним та широкими соціальними програмами, його послідовником паном Морено [7], Гватемала змінила пана Джамматеї – схильного до правої ідеології колишнього Президента і міністра пенітенціарної системи за часів Президента пана Моралеса (відомого коміка і телепродюсера розважальних програм на телебаченні Гватемали) на прихильника стриманого центристського лівого флангу пана Аревало. У Мексиці загалом провідники лівої ідеології вже вкотре заступають керманичами держави – пана Андрес Мануеля Лопеса Обрадора на посаді Президента Мексики на президентський термін у 6 років змінила його соратниця й публічна протеже пані Клаудія Шейнбаум, а Мексика продовжує випробовувати нові інституції здійснення безпосередньої демократії – голосування не тільки за лідерів муніципалітетів, а й за суддів.

Серед перших реформаторських кроків пана Мілея – зменшення державних дотацій і субсидій на комунальні послуги, які зросли, щонайменше втричі, значно підвищилися ціни на продукти харчування, оренду житла тощо. Колишнім колегам Хав'єра Мілея – викладачам ЗВО всіх державних навчальних закладів – зменшено на 30 % і так невелику заробітну платню. Аргентинська преса почала писати про систематичне недоїдання великої кількості громадян і, що особливо важко, дітей – уперше за багато десятиріч у молоді

масово стали фіксувати появу цинги. Вихід на масові демонстрації протесту в Буенос-Айресі під проводом профспілок не знайшли відгуку в пана Президента й було вжито заходів щодо їх припинення. Профспілки, інші об'єднання громадян на обстоювання своїх соціальних прав і звичних раніше пільг були віднесені до широкої категорії тих, кого пан Мілей позначає «паразитами». Що, зрештою, змістовно перегукується з поглядами політика, якого Президент Мілей вважає своїм однодумцем і багато в чому кумиром – Президентом США Дональдом Трампом. (Загалом, пан Мілей виходить із того, що в сучасному світі є дві значущі фігури лідерів країн і два видатні політики: Дональд Трамп і Хав'єр Мілей).

На наш погляд, показовою для корелятивів світової політики і напрацювання орієнтирів майбутності, є тематика та дослідницька площина «героїзації», її символічне наповнення новими значеннями. Історія людства знала багато варіацій представлення символіки героїзму, з огляду на визнання давньогрецького позначуваного цим терміном суб'єкта як носія надзвичайних і таких, що перевищують людські можливості властивостей (бо нащадка від стосунків когось з богів з людиною). Тривалий час процес героїзації виділяв, перш за все, історично значущих постатей в історії людства і часто в їх зв'язку з військовою славою, неперевершеною сміливістю, видатними якостями, альтруїстичною відвагою, самопожертвою, тощо, цивілізаційними здобутками.

Серед позначуваних героями свого часу стверджувалися в загальноприйнятних дискурсивних практиках робітники-пролетарії, майже автоматично у зв'язку з належністю до класу, лікарі-дослідники, що ставили експерименти на собі, щоб отримати засоби подолання страшних інфекцій, відважні льотчики, дослідники й першопроходці нових земель тощо. Дослідження низки героїв різних часів може бути окремою площиною наукових розвідок. Згадаємо, що ще нещодавно за часів ліберальної демократії Адміністрацій панів Обама і Байдена, яка орієнтувала на захист прав і свобод насамперед представників меншості, героями проголошували представників сексуальних меншин (утім, їх виділяла саме як героїв нашого часу, але водночас і мучеників – як першопроходців у новітніх культурних і цивілізаційних площинах – так стверджувала відома американська феміністка Каміла Палья), а згодом увесь спектр ЛГБТ спільнот, трансгендерні варіації тощо.

Свого часу ми звертали увагу на розбудовчий реальність потенціал символу, що, як ейдос ідеї в ейделоні, розкривається в об'єктивованій реальності, приносячи із собою відтінки світобачення і відчуття майбутності, потужні потенції емоціоналізації життя. [8, с. 82] Площина визначення й поширення сучасного символізму щодо героїв нашого часу та, зрештою, того, що жевріє на горизонті новітності, є потужним засобом організації смислоутворювальних соціокультурних орієнтирів, а згадана тема, на наш погляд, залишається відкритою для подальших досліджень. Позначимо лише, що проголошення героями нашого часу капіталістів як здобувачів додаткової вартості і, головне, прибутку, налаштовує світоглядні параметри також у зв'язку з певними символічними наповненнями, семантичними контурами, у яких оцінювальні виміри будуть набувати суспільно значущого відгуку, відбуватимуться процеси означення.

Особливо повторюваною та актуалізованою в медіапросторі тепер є тема «паразитів» суспільства. (Мабуть, не випадково за авторитетними опитуваннями представників кінематографічного середовища на перше місце серед найкращих фільмів ХХІ століття вийшов корейський хіт «Паразити», що, на наш погляд, дотримується більш багаторівневих смислів фільму Алекса ван Варвердама «Боргмен», витіснивши усталеного лідера ранжування – «Малхолланд драйв» Девіда Лінча.)

Пан Президент Мілей, намагаючись повернути трудові стимули в країні, яка впродовж десятиліть через соціальні програми відучувала людей працювати, ризикує йти

тонкою лінією, що відділяє дійсно слабких і нужденних, категорії людей, що потребують підтримки держави з гуманістичних міркувань (пенсіонери, діти, ветерани війни, люди з певними хворобами тощо), від тих, хто не ходив на роботу роками (відомі подібні випадки робітників муніципалітету, суддів, представників держапарату тощо, які, утім, систематично отримували заробітну платню від держави), користався недоліками системи обліку державних коштів, знаходив вигідні прогалини в системі соціального страхування. Ідеологія лібертаріанства має залишити індивіда наодинці зі своїми як перемогами, так і проблемами.

Ще одне питання, на яке дуже важко відповідає пан Президент Мілей: чи потрібні Збройні сили Аргентини як елемент тієї самої держави, яка визначається ним головною проблемою. Без сучасних за багатьма параметрами боєздатних збройних сил постає проблема захисту території Республіки Аргентина і, зрештою, суверенності держави, однією з ознак якої і є визначена загальноновизнана територія, що має перебувати під захистом держави. Приклад центральноамериканської Коста-Ріки, що, отримавши свого часу гарантії територіальної цілісності від США, обходиться без власної армії – на сьогодні вже не є показовим.

Зрушення макроекономічних показників. Лібертаріанські новації в площині природних надр і копалин. Геополітика і перспективи Аргентини

Про перші позитивні результати реформ пана Мілея щодо зниження показників інфляції та перспективи подолання дефіциту держбюджету з виходом на подальшу пряму зростання суми макроекономічних показників засвідчують статистичні інституції Аргентини [3], пишуть засоби масової інформації [9]. Картина вже є, начебто, оптимістичною. Вочевидь, якщо пану Президенту вдасться провести країну між безоднею повного економічного краху та пекельним вогнищем соціальної напруги з великими ризиками вибухів і потрясінь – він, можливо, зробить свою справу спасіння загальних показників економічного зростання. Але одне з найбільш актуалізованих питань на шляху всіх перетворень залишається відкритим – чи слід очікувати Аргентині допомоги головних зовнішніх гравців геополітичного ладу і якою буде ціна можливої підтримки за принципово новітніх обставин перебігу світової політики?

Звернемо особливу увагу на те, як і на яких умовах країна вписується в нові геополітичні реалії у зв'язку з пріоритетами Адміністрації США пана Президента Дональда Трампа.

В одній зі своїх попередніх публікацій [10] ми ризикнули розглянути вірогідний сценарій, один з варіантів бачення пріоритетів розвитку США і світу в контексті побудови «нової американської ойкумени» економічної доцільності з відкритим поки колом питань щодо її латиноамериканської лакуни. Якщо користуватись методологією світ-системного аналізу (особливо в концептуальному представленні І. Валлерстайна), пан Трамп послідовно впроваджує лінію на нове виділення США (тарифи і податки – інструментарій повернення доларової маси в країну, а слідом і виробничих потужностей, технологій на фоні подолання дефіциту держбюджету) як центру світ-системи з подальшими проєкціями на позначення контурів її напівпериферії та природно-просторових сировинно-прикордонних периферій з відповідними функціям рівнем життя, безпеки, інституційними модулями. Геополітичне протистояння з головним конкурентом за економічне лідерство з колом похідних питань економічної і будь-якої іншої безпеки – Китаєм – зумовило активізацію зусиль США щодо «повернення» окремих країн регіону ЛАКБ під безумовний вплив США із сумою заходів відносно подолання впливу КНР, яка за останні десятиліття, насамперед завдяки фінансовим важелям, кредитам і проєктам, стала провідним гравцем

і центром ухвалення рішень перспективи. Аргентина також засвідчувала намір продовжувати тісну співпрацю з Китаєм за попередніх президентів, що мала інституціоналізуватися навіть членством Республіки Аргентина в БРІКС.

Хав'єр Мілей рішуче проголосив курс на припинення заявки щодо членства в БРІКС, отримав підтримку США ще на етапі передвиборчої кампанії, що послужилися вектору подальшого зближення між країнами. Особистісні симпатії між паном Трампом та паном Мілеєм, викликані також схожим стилем керівництва, манерою спілкування з електоратом, відіграли свою роль щодо тісної співпраці і взаємодії на різних рівнях. Аргентина занадто корисна країна природними багатствами, копалинами літію, сланцевою нафтою, сланцевим газом, прісною водою, льодовиками тощо. Пан Президент Аргентини, змінюючи правила ведення бізнесу, швидко прибирає перепони й регулятивні механізми держави, зменшує податки, вдаючись до масштабних програм податкових канікул у разі великих інвестицій у національні проекти, стимулює участь у логістиці та інфраструктурних справах, усуває перепони на шляху транснаціональних корпорацій у галузі розвідки і використання родовищ, природних копалин, спрощуються правила переміщення коштів на міжнародному рівні, змінюється трудове законодавство, у якому права профспілок і найманих робітників зменшуються в обсязі заради полегшення ведення бізнесу, тобто створюються найліпші умови для заходження в Аргентину транснаціональних корпорацій, які фактично отримують карт-бланш на самостійне вирішення питань щодо ведення своїх справ. Проголошено програму широкої денаціоналізації підприємств загальноаргентинського значення.

У лінії на освоєння територій інших країн корпораціями США можна окреслити певну послідовність і сутність загального підходу. Так, скажімо, у Гондурасі вже деякий час виникають окремі закриті та захищені огорожами території-анклави, де державні інституції країни не мають ніякого впливу (інтереси транснаціональних корпорацій на цих землях можуть бути різними – залежно від конкретики ситуації). За корпораціями залишається останнє слово щодо організації в них внутрішнього життя, правил ведення бізнесу, умов роботи і проживання працівників тощо. Через ствердження та поширення таких анклавів простежується певний процес десуверенізації Республіки Гондурас, що в такий спосіб втрачає контроль над частинами своєї території і будь-які важелі реалізації волі держави в анклавах. Композитивно-структурний склад окремих країн і їх територій щодо ступеня повноважень держави поступово змінюється та, певною мірою, на новому рівні повертає ситуацію до часів минулого, коли транснаціональні корпорації (перш за все американські) функціонували на окремих територіях суверенних формально держав на спеціальних правових підставах.

Спрощення правил ведення бізнесу для транснаціональних корпорацій засвідчують і намагання лідерів країн регіону, що визнаються паном Трампом найбільш близькими ідейно, а, інколи й просто поведінково – пана Наїба Букеле, Президента Сальвадору, та пана Хав'єра Мілея – слідом за Президентом США відшукати нові, менш формалізовані шляхи використання і обігу криптовалют (у Сальвадорі криптовалюта – офіційно визнаний платіжний засіб, а «Act Genius» у США загалом націлений повернути ту ситуацію, що існувала ще в XIX столітті, коли окремі банки та корпоративні об'єднання могли випускати те, що можна формально вважати за грошову одиницю).

Загалом відзначимо, що принципи зрушення в зовнішній політиці Сполучених Штатів змінюють акценти розбудови всієї площини міжнародних відносин, що особливо чітко простежується в країнах ЛАКБ – бізнесові інтереси та виміри економічної доцільності витісняють у політиці США підхід, що був сформульований Джозефом Наєм, реалізовувався останні десятиліття як зовнішньополітичної доктрини і пов'язувався з дією так

званої м'якої сили: «Сполучені Штати посилюють свій глобальний вплив, просуваючи такі цінності, як права людини і демократія...

Дональд Трамп дав ясно зрозуміти, що він принципово заперечує це бачення» [11].

Серед науковців США щодо сучасного головного вектора дії pana Президента Трампа у світі висловлюється і така думка: «Найбільш вірогідною траєкторією завжди була третя: стати наддержавою-ізгоем, не інтернаціоналістською і не ізоляціоністською, а агресивною, могутньою і такою, що дедалі більше дбає про себе» [12]. Формулювання щодо наддержави-ізгоя нам видається не безспірним, але лінія обстоювання своїх економічних інтересів у різний спосіб, зокрема через формування окремих зон і територій особливої уваги та присутності США на територіях інших держав, зокрема Республіки Аргентина, вочевидь, буде надалі дедалі більш послідовною і явною.

Висновки. Якщо підсумувати – ціну, яку готовий (або ні) заплатити пан Мілей за лібертаріанські дослідження заради покращення макроекономічних показників, можна розглядати і в контексті небезпек десуверенізації Аргентини: заходження і діяльність транснаціональних корпорацій за своїми правилами, під які буде «налаштовуватися» чинне законодавство, плюс намагання відмовитися від національної грошової одиниці і, як проголошував пан Мілей, в ідеалі перейти на використання американського долара як єдиного платіжного засобу в країні, що позбавить Аргентину однієї з ознак суверенності держави. Питання необхідності існування Збройних сил Аргентини як сили, здатної захищати територіальну цілісність країни під егідою її чинного законодавства, в його лібертаріанському проєкті залишається відкритим. Яким способом пан Мілей збирається зберегти владу народу Аргентинської Республіки і чи з'являться анклав та окремі землі країни, що вийдуть з-під правового поля законодавства держави, – ця площина викликає особливу увагу щодо з'ясування перспектив розвитку країни. Зрештою, «Суверенітет є невід'ємною властивістю народу, без якої він не може існувати як цілісна, організована політико-правова спільнота. Ця властивість виражається через невідчужуване, неподільне й безумовне право народу на владу. Це право ґрунтується на первинності його статусу як суспільства» [13, с. 486]. Ми сподіваємося, що Аргентина, як цінна в багатьох соціокультурних відношеннях країна світу і як, певною мірою, вітрина в реалізації нового світ-системного підходу США, вийде на новий рівень заможності й добробуту більшості свого населення, уникнувши соціальних потрясінь та небезпек десуверенізації. Аналіз подальшого перебігу подій у Республіці Аргентина в контексті зрушень і новітніх тенденцій розвитку в регіоні та світі окреслюють перспективи подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Constitución de la Nación Argentina URL: https://www.saij.gov.ar/docs-f/ediciones/libros/Constitucion_Nacion_Argentina.pdf (дата звернення: 30.07.2025).
2. Daniel Beland, Robert Henry Cox. How framing strategies foster robust policy ideas. *Policy and Society*, Volume 43, Issue 2, March 2024, P. 240–253. URL: <https://doi.org/10.1093/polsoc/puae014> (дата звернення: 30.07.2025).
3. Instituto Nacional de Estadística y Censos República Argentina. 2025. URL: <https://www.indec.gob.ar/> (дата звернення: 30.07.2025).
4. Argentina's Javier Milei is betting big on an oil gusher. *The Economist*. 2025. Feb 16th. URL: <https://www.economist.com/the-americas/2025/02/16/argentinas-javier-milei-is-betting-big-on-an-oil-gusher> (дата звернення: 30.07.2025).
5. David Adler. The Ghosts of Mont Pelerin: Visiting the Birthplace of Neoliberalism URL: <https://americanaffairsjournal.org/2023/08/the-ghosts-of-mont-pelerin-visiting-the-birthplace-of-neoliberalism/> (дата звернення: 30.07.2025).

6. Anne-Dominique Correa. Au Brésil, la manifestation de Jair Bolsonaro à Copacabana ne fait pas le plein. *Le Monde*. 2025. March 17. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2025/03/17/seulement-18-300-personnes-contre-un-million-espere-jair-bolsonaro-ne-fait-pas-le-plein-a-la-manifestation-reclamant-l-amnistie-des-emeutiers-du-8-janvier-2023_6582307_3210.html (дата звернення: 30.07.2025).
7. Carolina Avila Nieto. This Exiled Leader Ruled Ecuador for 10 Years. The Nation Still Can't Move On. *The New York Times*. 2025. April 11. URL: <https://www.nytimes.com/2025/04/11/opinion/rafael-correa-daniel-noboa-ecuador.html> (дата звернення: 30.07.2025).
8. Barabash Oleh. Symbols and law: the “matrix” of approaches in processes of denotation in search of Presence. *European Political and law Discourse*. 2014. С 69-95.
9. Олена Каганець. За рік президентства Хав'єра Мілея Аргентині інфляція знизилася з 25,5% до 2,7% на місяць. 26.01.2025 URL: <https://www.ar25.org/article/za-rik-prezydenstva-havyera-mileya-v-argentyni-inflyaciya-znyzylasya-z-255-do-27-na-misyas> (дата звернення: 30.07.2025).
10. Барабаш О. В. Пріоритети без стратегії – «американська ойкумена» економічної доцільності та її латиноамериканська лакуна. *Politicus*. 2025. № 2. С. 21–29.
11. Michael Posner. Trump Is Destroying a Core American Value. The World Will Notice. *The New York Times*. 2025. May 18. URL: <https://www.nytimes.com/2025/05/18/opinion/trump-soft-power-state.html> (дата звернення: 30.07.2025).
12. Michael Beckley The Age of American Unilateralism. How a Rogue Superpower Will Remake the Global Order. *Foreign Affairs*. 2025. April 16. URL: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/age-american-unilateralism> (дата звернення: 30.07.2025).
13. Берестова І.Е. Питання суверенітету, незалежності та унітаризму в рішеннях і висновках Конституційного Суду України. Сучасний унітаризм: доктрина і практика: [До 30-річчя незалежності України]: монографія /Інститут держави і права ім. В. Н. Корецького НАН України ; відп. Ред. Ю. С. Щемшученко. Київ: Юридична думка, 2021. С. 484-501.

LIBERTARIAN STUDIES: ARGENTINA BETWEEN DESOVEREIGNIZATION AND ECONOMIC BREAKTHROUGH

Oleh Barabash

*Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University,
Department of Psychology and Pedagogy
Poltavskyi shliakh str., 123, 61123, Kharkiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-8479-8926*

The article attempts to examine and analyze the political-economic situation in the Republic of Argentina, with a particular focus on the trajectory of transformations in governance and shifts in the country's institutional-legal design. Special attention is paid to systemic changes in the functioning of the economy, contextualized within President Javier Milei's proclaimed libertarian reform agenda. The challenges of implementing Argentina's transformation program are explored, including rising costs of living and ensuing social tensions among a population historically reliant on solidarity institutions and collective interaction—legacies of an overextended social protection system that, in recent decades, has taken on inefficient and corrupt forms within the bureaucratic elite, marked by excessive state regulation of business practices.

Initial positive outcomes of the reforms are noted, including significant improvements in the country's financial stability, the curbing of hyperinflation, and the reduction of the budget deficit. The political persona of President Milei is highlighted for its charisma and uniqueness, though parallels are

drawn between his communicative style and that of former U.S. President Donald Trump. The symbolism of modern heroism in Milei's rhetoric (e.g., capitalist entrepreneurs, value creators) is analyzed against the backdrop of global and Argentine media narratives framing social "parasites" as detrimental. The article emphasizes the strategic alignment between Argentina and the United States under Milei's leadership, positioning his economic-political innovations as part of a broader effort to integrate Argentina into a "new American oikumene" of economic viability and world-system relevance as a key U.S. ally.

However, concerns are raised about the risks of desovereignization, as foreign investment—particularly in infrastructure, logistics, and the extraction of lithium, shale gas, shale oil, and other natural resources—could lead to the creation of enclave territories operating beyond state jurisdiction. Milei's libertarian approach, which frames the state itself as the primary obstacle to economic recovery, his ambivalence toward maintaining Argentina's military and sovereign currency, and the potential dismantling of social protections may trigger unpredictable scenarios, including policy reversals and social unrest. The article concludes with cautious optimism that Argentina, under President Milei's leadership, may navigate these transformational challenges, achieve economic breakthroughs, and emerge as a prosperous U.S. ally—a success that would lend credibility to the Trump Administration's vision of a new global order.

Key words: Argentina, Libertarianism, The new symbolism of heroism, Javier Milei and Elvis Presley, "The American oikumene" of economic viability, Desovereignization, Latin America and the Caribbean.